

Posudek diplomové práce

Jitky CIHLÁŘOVÉ

studentky oboru předškolní pedagogika
na PedF UK v Praze

VYUŽITÍ POČÍTAČE V MŠ

Oponentský posudek: doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc.

Diplomová práce Jitky Cihlářové je věnována aktuální problematice: využití počítače v mateřských školách. Jedná se o téma, které je u nás bohužel zatím poměrně málo veřejně i odborně sledované a důsledněji probádané, přitom v současné době většina dětí u nás i ve vyspělých zemích vyrůstá běžně v prostředí, jehož samozřejmou součástí jsou počítače a různé elektronické hračky, v prostředí, kde rodiče či starší sourozenci počítač používají ke své práci či zábavě. V zahraničí je tematika využití počítačů v předškolním věku dětí v popředí zájmu odborníků a rodičů už několik desítek let. Pedagogové a učitelé navazují na myšlenky S.Paperta, který už v 60. letech přišel s myšlenkou, aby s počítači se učily myslet i děti. S novými nápady, jak využít této skutečnosti a přitom respektovat potřeby rozvoje dětské osobnosti, zákonitosti vývoje psychiky a myšlení dítěte předškolního věku a mladšího školního věku, přichází tým pod vedení M.Resnicka z MIT nebo pracovníci laboratoře prof. S.Heppel z UK.

Diskuse na toto téma se často koncentruje na to, v jakém věku by se měly děti začít seznamovat s počítačem, zda mohou mít počítače pozitivní dopad na vývoj psychiky dítěte a jakým způsobem využít počítače k rozvoji mentálních a motorických dovedností dětí¹. Není to tak dávno, kdy převažovaly názory, že „počítače a předškolní děti jaksí nejdou dohromady, že počítače nejsou vhodnou volbou pro rozvoj předškolních dětí, protože jim nedovolují naučit je lézt, šplhat, chodit, mluvit a navazovat kamarádství s ostatními dětmi“². K velmi zajímavým zkušenostem s využíváním počítačů v práci s dětmi v předškolním věku při utváření dovedností číst, psát, počítat a logicky uvažovat dospívá v posledních několika letech tým odborníků z FMFI UK v Bratislavě, který ověřuje řadu aktivit s dětmi a metodických postupů pro předškolní výchovu s využitím prostředí Imagine a populární stavebnice LEGO. Pro MŠ v současné době vzniká řada HW a SW her, které mají dětem přinést podněty k aktivní činnosti s počítačovými technologiemi, podpořit i rozvoj dovedností algoritmizace. Na tomto místě bych ráda připomněla, že na katedře informačních technologií a technické výchovy se už před více než 15 lety věnovala otázce využití počítače v MŠ Dr. Jitka Pavlová, která navrhla a naprogramovala pro 8-bitové počítače ZX Spectrum a později pro 16-bitová PC sadu velice zdařilých počítačových her určených k diagnostice dyslexie u dětí předškolního věku; bohužel nikdo v její práci nepokračoval.

Diplomová práce Jitky Cihlářové v rozsahu 75 stran je rozdělena do těchto částí: Úvod, Cíle práce, Teoretická část, Praktická část, Závěr, Seznam použité literatury. Součástí práce jsou 3 přílohy.

V teoretické části se autorka zabývá problematikou dítěte v předškolním věku, otázkami využití počítače v MŠ a některým aspektům využití počítačových her v práci s dětmi předškolního věku. V této souvislosti autorka zmiňuje hlavní charakteristiky psychického a fyziologického rozvoje dítěte v období předškolního věku. Autorka zdůrazňuje,

¹ HAUGLAND, S.W. Computers and Young Children. ERIC DIGEST, March 2000.

² HOHMAN, C. Evaluating and selecting software for children. Child Care Information Exchange, 1998, 123, s.60-62.

že v tomto období má na vývoj dítěte poměrně velký vliv vedle rodiny také mateřská škola, vrstevníci a učitelé mateřské školy. V části 2.2 věnované evidenci diagnostických údajů bych doporučovala použít nějakou standardně používanou klasifikaci uživatelských programů se zaměřením na vzdělávací oblast. Kapitola 3 věnovaná počítačovým hrám, jejich druhům a možnostem využití je velice zdařilá, autorka se v ní opírá nejen o literaturu různých autorů, ale i o vlastní zkušenosti z praxe. U didaktických počítačových her by stálo za to zmínit i hry, které přispívají k rozvíjení myšlení a dovednosti sestavovat postupy (algoritmy).

V praktické části autorka seznamuje se svými výzkumnými aktivitami:

- (1) s výsledky analýzy webových zdrojů pro potřeby pedagogů MŠ,
- (2) s výsledky a vyhodnocením svého průzkumu provedeného mezi rodiči dětí MŠ
- (3) se zkušenostmi a výsledky pozorování získanými v průběhu jednoho roku se skupinou vybraných dětí.

V úvodu praktické části autorka na s.38 vymezuje cíle a uvádí výčet použitých metod. Této části se mohla autorka věnovat podstatně precizněji; hypotézy mohla naformulovat přesněji a vhodněji. Co rozumí autorka počtem „mnoho“ a jak bude měřit v první hypotéze kvantifikátor *MNOHO*? Analogicky se lze ptát, co rozumí autorka a jak bude ověřovat ve druhé hypotéze množství *MÁLO*? Nepovažuji za vhodné hovořit o počítači jako o metodě.

Pro analýzu WWW stránek si autorka vymezila tři kritéria. Zaměřila se na webové stránky několika českých MŠ a na vybrané poměrně dost známé portály. Stálo by za to například podívat se, co nabízejí na WWW stránkách MŠMT a pedagogicko-psychologické poradny učitelům MŠ. Jakým způsobem autorka WWW odkazy vybírala a hledala? Jaké jsou názory jejich kolegů z MŠ na WWW stránky z pohledu jejich profesních potřeb, co by takové stránky měly poskytovat učitelům MŠ? Lze čerpat i z materiálů na slovenských serverech?

Ke zmapování postojů a přístupů rodičů k otázce, zda zařazovat a jak podporovat aktivity dětí v předškolním věku s počítačem, použila autorka dotazník s devíti otázkami, který rozdala 40 (s.52) nebo 80 (s.43) lidem, kteří na něj odpovídali anonymně. Autorka poctivě zpracovala odpovědi 32 respondentů, uvědomila si, že výpovědi rodičů musí brát s určitou rezervou. Jitka Cihlářová např. zjistila, že děti respondentů obecně mají přístup doma k počítači, že většina z nich stráví u počítače 2 až 3 hodiny týdně, aj. Výsledky svého šetření autorka zpracovala v podobě přehledných grafů.

V kapitole 6 popisuje a vyhodnocuje autorka roční práci se skupinou šesti dětí v MŠ. Tuto část považuji za nejzdařilejší část diplomové práce, v níž autorka prokazuje svou profesionalitu.

Použité zdroje:

Jitka Cihlářová při řešení zadaného diplomového úkolu využívala literatury z oborů psychologie a pedagogiky. Zajímavé by bylo podívat se i na některé články publikované v posledních dvou letech v denním tisku k otázkám, zda a jakým způsobem vést děti předškolního věku k používání počítače. Je škoda, že Jitka Cihlářová nečerpala ze zahraniční literatury.

Závěr:

Svou diplomovou práci Jitka Cihlářová chtěla ukázat, „že počítač není v předškolním věku škodlivým faktorem, ale že pokud se dodržují určité zásady, lze ho využít“ ve výchovně-vzdělávacím procesu s dětmi v MŠ. Velice oceňuji, že se autorka velmi zodpovědně zamýšlí nad tím, jakým způsobem zařadit počítače do práce s dětmi předškolního věku v MŠ.

Nepovažuji v diplomové práci za příliš zdařilé vymezení cílů práce (s.9). Z práce není jasné, jakým objektivním způsobem autorka chtěla zjišťovat „pozitiva a negativa práce dětí s počítačem pro předškolní vzdělávání“. Přitom samotná diplomová práce svým zpracováním

naprosto jasně prozrazuje, jak dobře měla autorka práce tyto cíle promyšlené a co bylo záměrem autorky. Tyto cíle příliš nekorrespondují s pečlivým stanovením záměru práce (na s. 38).

Jitka Cihlářová ve své diplomové práci prokázala, že umí připravit, realizovat a vyhodnotit průzkum mezi rodiči a se získanými daty kvalifikovaně naložit.

V praktické části prokázala své pedagogické schopnosti pozorovat a dlouhodobě cíleně pracovat s dětmi, aby zjistila dopad a přínos využití počítače v rozvoji dítěte předškolního věku. Závěry práce by bylo vhodné vyjádřit se i k zjištěním a výsledkům získaným na při ověřování jednotlivých hypotéz.

Diplomovou práci Jitky Cihlářové doporučuji k obhajobě.

V Praze 3. května 2008

Doc. RNDr. Miroslava Černochová, CSc.

Příloha 1: Připomínky k formálním náležitostem diplomové práce

Příloha 1: Připomínky k některým formálním náležitostem diplomové práce

	klíčová slova práce	nabídka???
s.7	shoda podmětu s přísudkem	Některé z programů si měly ... děti ...
s.15	tečka za číslicí	1.3
s.19	interpunkce	... počítačů do naší školy se nejprve učitelky ...
s.23	nejasné vyjádření	... sebe sama tím, že se neustále rozvíjí ³ a ...
s.23	nejasnost	„Měla by být seznámena ...“ (Kdo – metoda?)
s.23	DTP - použitý styl nadpisu	nadpis kapitoly 2.4 a 2.5 není napsán stejným stylem
s.26	překlep	... poukazuje se na některé podobné ...
s.26	interpunkce	„... (emocionální) libosti, dítě se na ...“
s.27	interpunkce	„Jednou z možností je ...“ „...nechat poradit od odborníka nebo vyzkoušet...“
s.27	DTP	poslední dva řádky 3. odstavce
s.27	DTP – styl pro stejné úrovně nadpisů	nadpisy 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.6 atd. by měly být stejným stylem jako 2.1, 1.1, 1.2 atd.
s.31	DTP	vynechat mezeru za uvozovkami: „Pokud chce učitel...“
s.32	interpunkce	... zkoušela sama i s dětmi, jsem se setkala ...
s.35	interpunkce	... kterou pracuje pedagog nebo logoped ...
s.45	gramatika	„... bychom mohli informace z dotazníků...“
s.54	gramatika - shoda podmětu s přísudkem	„Až na jednu dívku byly všechny děti ...“
s.56	překlep	„a každou chvíli je jí představen ...“
s.57	gramatika	„...které si mohly vytisknout a vybarvit, samy si vyráběly...“
s.57	gramatika - shoda podmětu s přísudkem	„...děti držely více spolu, řešily společně...“
s.60	překlep	s grafomotorickým
s.61	překlep	že děti nejsou nepřátelé

³ KDO?